

**Een archeologische opgraving aan de
Halstraat 6 – 10 in het centrum van Breda,
gemeente Breda (N.-Br.)**

M.J.M. de Wit & M.C. Botermans
**Met bijdragen van H. Buitenhuis, J. Schoneveld, M. Schepers &
J.R. Veldhuis**

ARC-Publicaties 209

**Groningen
2010
ISSN 1574-6879**

Colofon

Een archeologische opgraving aan de Halstraat 6 – 10 in het centrum van Breda, gemeente Breda (N.-Br.)

ARC-Publicaties 209
ARC-Projectcode 2007/281

Oprichtgever
Lode Havermans Architecten, dhr. Sengers
Bevoegd gezag
Gemeente Breda, drs. J. Hendriks
Beheer en plaats van documentatie
Archeologisch depot van Bureau Cultureel Erfgoed van de gemeente Breda

ARCHIS nummer onderzoek
26378

Tekst
M.J.M. de Wit & M.C. Botermans, met bijdragen van H. Buitenhuis,
J. Schoneveld, M. Schepers & J.R. Veldhuis

Foto's
M. Essink, L. de Jong, M.J.M. de Wit

Digitale beeldverwerking
M.C. Botermans & B. Schomaker

Redactie
K. Otten

Status
definitieve versie

Autorisatie — A. Ufkes

Uitgegeven door
ARC bv
Postbus 41018
9701 CA Groningen

ISSN 1574-6879

Groningen, 2010

Omslag
Overzicht van een deel van het keldercomplex. Foto: M. Essink.

Een recente lijst van de ARC-Publicaties is te vinden op www.arcbv.nl

Inhoud

1 Inleiding	3
<i>M.J.M. de Wit</i>	
1.1 Aanleiding voor het onderzoek	3
1.2 Ligging van het onderzoeksgebied	3
1.3 Objectgegevens	5
1.4 Doel van het onderzoek	5
1.5 Onderzoeksgeschiedenis	7
1.6 Werkwijze	8
2 Sporen en structuren	11
<i>M.J.M. de Wit & M.C. Botermans</i>	
2.1 Vlakken	11
2.2 Profielen	12
3 Vondstmateriaal	19
3.1 Aardewerk en bouwmateriaal	19
<i>M.J.M. de Wit</i>	
3.2 Pijpaarde en glas	20
<i>J. Schoneveld</i>	
3.3 Faunaresten	20
<i>H. Buitenhuis</i>	
3.4 Natuursteen	22
<i>J.R. Veldhuis</i>	
3.5 Botanische macroresten	23
<i>M. Schepers</i>	
4 Conclusie	25
<i>M.J.M. de Wit</i>	
5 Samenvatting	29
<i>M.J.M. de Wit</i>	
Literatuur	31
Bijlagen	32

1 Inleiding

M.J.M. de Wit

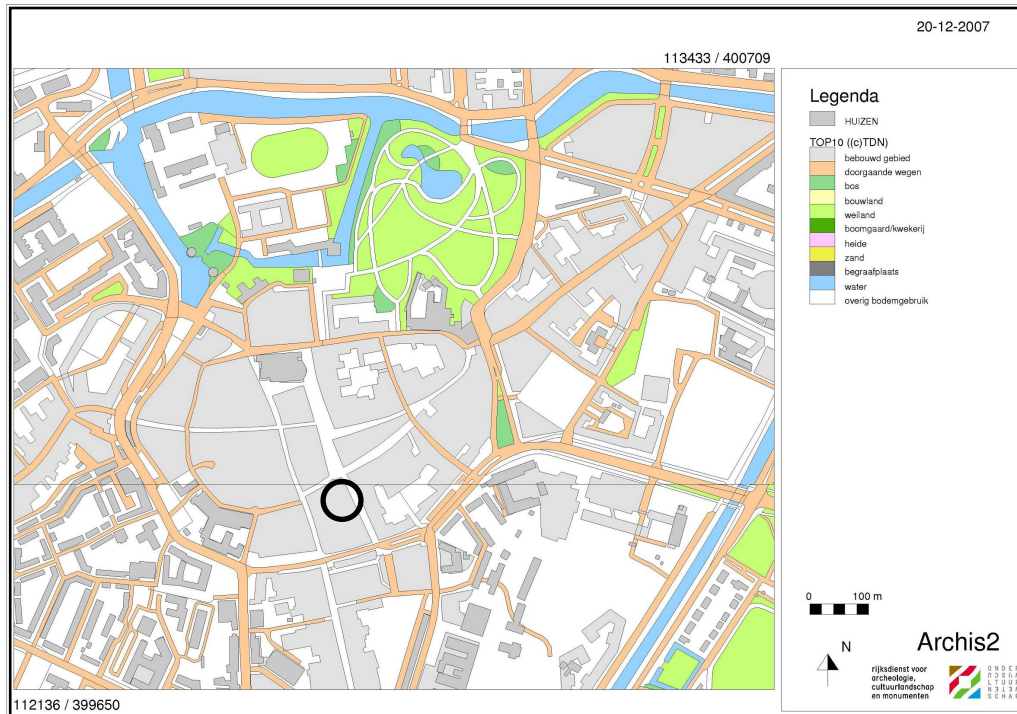
1.1 Aanleiding voor het onderzoek

In de Halstraat te Breda is eind 2007 op de percelen 6 t/m 10 een aantal panden afgebroken. Op deze percelen wordt nieuwbouw gerealiseerd. Bij de herinrichting van het plangebied zal de ondergrond worden geroerd in verband met onder andere het aanleggen van kabels en leidingen en het bouwrijp maken van de bouwkavel. Aangezien de Halstraat deel uitmaakt van de historische binnenstad van Breda en een hoge archeologische waarde heeft, was archeologisch onderzoek noodzakelijk. Vanwege de relatief geringe omvang van het onderzoeksgebied en omdat behoud van archeologische resten *in situ* niet mogelijk was, werd na overleg met het Bureau Cultureel Erfgoed van de gemeente Breda door de opdrachtgever Lodehavermans Architecten besloten direct voor een opgraving te kiezen, om zo tijd- en kostenbesparend te werken. Lodehavermans Architecten gaf de opdracht tot uitvoer van het onderzoek aan Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) uit Groningen. Het veldwerk werd uitgevoerd van 4 t/m 11 december 2007. De dagelijkse leiding en de veldtechniek waren in handen van ing. M.C. Botermans, in het veld bijgegaan door mw. drs. M. Essink en mw. drs. J.J. van Ams van ARC bv en door dhr. E. Alders (Archeowerk) en dhr. P. Geerts (vrijwilliger Bureau Cultureel Erfgoed). De projectleiding werd gevoerd door mw. drs. M.J.M. de Wit.

Bij de uitwerking van het vondstmateriaal is het aardewerk en bouwmetaal gededetermineerd door J.J. Lenting en beschreven door mw. drs. M.J.M. de Wit; het faunamateriaal door dr. H. Buitenhuis; het metaal door mw. drs. M. Daleman; het natuursteen door drs. J.R. Veldhuis en de botanische resten door M. Schepers MA.

1.2 Ligging van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied ligt aan de Halstraat 6 – 10, in het centrum van Breda.

Afbeelding 1.1. Onderzoeklocatie (omcirkeld). Bron: Archis2, Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten, 20 december 2007.

1.3 Objectgegevens

Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Breda
Plaats	Breda
Toponiem	Halstraat 6 – 10
Kaartblad	50B
Coördinaten	112.695/399.987 112.705/399.992 112.709/399.984 112.698/399.979
Periode	Late Middeleeuwen – Nieuwe Tijd
Type object	Stadskernonderzoek
Geomorfologie	Lage dekzandrug

1.4 Doel van het onderzoek

Het onderzoek dient antwoord te geven op een aantal onderzoeksvragen, zoals deze zijn gesteld in het Programma van Eisen (PvE), opgesteld door dhr. F.J.C. Peters en goedgekeurd door drs. J.P.C.A. Hendriks, beide van het Bureau Cultureel Erfgoed van de gemeente Breda.

Met betrekking tot het landschap:

- 1 *Hoe zag de paleogeografie eruit? Wat is de geomorfologische achtergrond van het huidige landschap? Wat is de hydrologische ontwikkeling in het gebied?*
- 2 *Welke ontwikkelingen van het landschap en het milieu vonden gedurende deze periode plaats en welke invloeden hadden deze op het leefmilieu van de mens?*

Met betrekking tot de flora en fauna:

- 3 *Wat was de aard van de begroeiing van het landschap gedurende de periode late prehistorie tot en met de Middeleeuwen en welke invloeden had deze op de leefwijze van de mens?*
- 4 *Welke dieren kwamen in de vrije natuur in de omgeving van de nederzetting voor (dus niet de gedomesticeerde dieren), zowel op het land als in het water en welke invloed hadden deze op de leefwijze van de mens?*
- 5 *Wat kan er gezegd worden over de lange-termijnontwikkeling van de vegetatie in de regio; de verhouding tussen de gebruikte en niet-gebruikte ruimte; de agrarische economie; de voedsleconomie; het gebruik van ruimte in huizen en op erven?*

Met betrekking tot bewoning/nederzetting:

- 6 *Zijn er nederzettingssporen op het terrein aanwezig en welke datering hebben zij?*

- 7 *Hoe is de bewoning gestructureerd: losse erven of geconcentreerde bewoning? Is het mogelijk complete erven op dit terrein uit enige periode te onderzoeken?*
- 8 *Wat is de verklaring voor de locatiekeuze ten opzichte van het 'natuurlijke' landschap en indien mogelijk het cultuurlandschap?*
- 9 *Welke relatie is er te leggen tussen eventueel in tijd opvolgende elementen in het landschap (bv. nederzettingssporen en begravingen uit uiteenlopende perioden)?*
- 10 *Is er een koppeling mogelijk tussen de archeologische en de historische gegevens (kapel van St. Jan, huis De Clock) en archieven en welke relevantie of betekenis heeft dit?*
- 11 *Wat is de aard, omvang, datering van de kelders onder de huidige bebouwing?*
- 12 *Welke bouwhistorische/archeologische waarde hebben de kelders?*

Met betrekking tot verkaveling:

- 13 *Zijn er sporen van verkaveling in het terrein, en zo ja wat is de aard en de wijze van aanleg van de verkaveling (sloten, greppels, afrastering, etc.)?*
- 14 *Wat is de vorm van de verkaveling en omvang van de omgrensde percelen, zowel binnen als buiten een eventuele nederzetting?*
- 15 *Welke relatie is er te leggen tussen de perceelgrenzen en de vroegste kadastrakaarten?*
- 16 *Waarvoor zijn de kavels gebruikt?*

Met betrekking tot infrastructuur:

- 17 *Komen er in het gebied sporen van paden, wegen en voorden voor en welke relatie hebben deze tot het onderzoeksgebied?*
- 18 *Wat is de relatie tussen de gebouwen en de diverse elementen van de infrastructuur?*
- 19 *Wat is de relatie tussen de vormen van infrastructuur en de historische gegevens over paden en wegen?*

Met betrekking tot begravingen:

- 20 *Zijn begravingen aanwezig?*
- 21 *Uit welke periode?*
- 22 *Zijn de begravingen eventueel te koppelen aan de kapel van St. Jan?*

Met betrekking tot complextype/ensemble:

- 23 *Hoe kan de locatie beschreven worden in termen van ensembles van sporentypen en -clusters? Het gaat erom ensembles te typeren opgebouwd vanuit de meest enkelvoudige vorm tot de meest samengestelde vorm. Deze getypeerde (representatieve of juist uitzonderlijke) ensembles hebben de functie van bouwsteen in de beschrijving van de aard van het gehele complextype.*
- 24 *Het verkrijgen van inzicht in de lange-termijnontwikkeling van de bewoning in de regio en daaraan gerelateerd het gebruik van de ruimte.*
- 25 *Inzicht krijgen in de begrenzing en het karakter van de bewoningssporen;*

*inzicht krijgen in de ruimtelijke en chronologische relatie tussen bewonings-
sporen uit verschillende perioden; vraagstukken omtrent continuïteit en dis-
continuïteit in bewoning beantwoorden; inzicht krijgen in de functie en het
gebruik van zones in het landschap, bijvoorbeeld de situering van site en
off-site, nederzetting en grafvelden, dekzandrug en beekdal.*

Deze onderzoeksvragenlijst betreft een algemene lijst, die het Bureau Cultureel Erfgoed standaard hanteert. Het is dan ook niet de bedoeling – en bovendien niet mogelijk – op al deze vragen middels het onderzoek een antwoord te verkrijgen.¹ Er dient een selectie te worden gemaakt van vragen die van toepassing zijn op dit onderzoek.

1.5 Onderzoeksgeschiedenis

Aan de hand van een bureauonderzoek, uitgevoerd in 2007, is het een en ander over de Halstraat bekend.² De straat wordt aan de zuidkant begrensd door de omwalling/stadsmuur en de Oude Vest, de begrenzing van de middeleeuwse stad. Aan de noordzijde ligt de Ridderstraat, een van de middeleeuwse straten van de stad. De Halstraat zelf is één van de zogenaamde ‘nieuwe straten’. Oorspronkelijk was op de plaats van de Halstraat alleen een steegje aanwezig dat met een afsluitbare poort verbonden was met de Ridderstraat. In de eerste helft van de 16e eeuw werd een wijk aangelegd buiten de Oude Vest. Om deze wijk een verbinding met de stad te geven was een nieuwe straat nodig. Dit werd de Halstraat. Voor de werkgelegenheid in de wijk kwam op de hoek van deze nieuwe straat en de Oude Vest de vleeshal te liggen, de naamgever van de Halstraat. Voor de aanleg van de straat werd in 1535 een aantal percelen aangekocht, mogelijk van de ridders van St. Jan. In 1536 wordt begonnen met de aanleg van de vleeshal. De Halstraat zelf dateert dus vermoedelijk ook uit de jaren 1535–1536. Gezien de lengte van de percelen aan de Ridderstraat, behoorde het plangebied Halstraat 6–10 oorspronkelijk tot het achtererf van Ridderstraat 1 (‘De Clock’). De precieze bouw van de huizen in het plangebied is niet bekend, maar het is onwaarschijnlijk dat percelen aan de straatzijde langer dan 10–20 jaar onbebouwd zijn gebleven. Op basis van het historisch onderzoek dateert de bebouwing binnen het plangebied dus vermoedelijk uit halverwege de 16e eeuw.

Bij begeleiding van rioolwerkzaamheden in de Halstraat en bij onderzoek in de St. Janstraat zijn sporen uit de Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd aangetroffen. Bij het archeologisch onderzoek voorafgaand aan de bouw van de bibliotheek aan de Molenstaat, ca. 150 m ten oosten van de Halstraat, zijn sporen aangetroffen die dateren uit de IJzertijd, Romeinse Tijd en Middeleeuwen. Het gebied blijkt vooral vanaf de (Bron- en) IJzertijd tot en met de Middeleeuwen vrij intensief en mogelijk continu in gebruik te zijn geweest.

¹Mondelinge mededeling drs. F.J.C. Peters, Bureau Cultureel Erfgoed.

²F.J.C. Peters, G. Otten, & H. de Kievith, 2007. Archeologisch Informatie Systeem (AIS) gemeente Breda, PvE 2007-21.

Afbeelding 1.2. Kadastrale minuut uit 1824 met het onderzoeksgebied blauw omrand. Bron: www.watwaswaar.nl.

Uit het bouwhistorisch onderzoek dat naar de afgebroken panden Halstraat 6–10 is gedaan – uitgevoerd door Dröge Bureau voor Bouwhistorie – , wordt duidelijk dat een deel van het houtskelet van Halstraat 6 en 8 oud is en uit de tweede helft van de 16e eeuw stamt. Dendrochronologisch onderzoek naar een aantal balken van de eerste verdieping leverde vier kapdata op: kort na 1541, kort na 1544, 1545 en 1546. De verwerking van het hout is binnen enkele jaren na de kapdata geschied.³ Bovendien is op de kadastrale minuut van 1824 te zien dat deze twee laatstgenoemde panden, die tot voor kort dezelfde kap deelden, destijds ieder hun eigen perceel hadden (afb. 1.2). Het kavel Halstraat 10 had toen, in 1824, al zijn huidige omvang.⁴

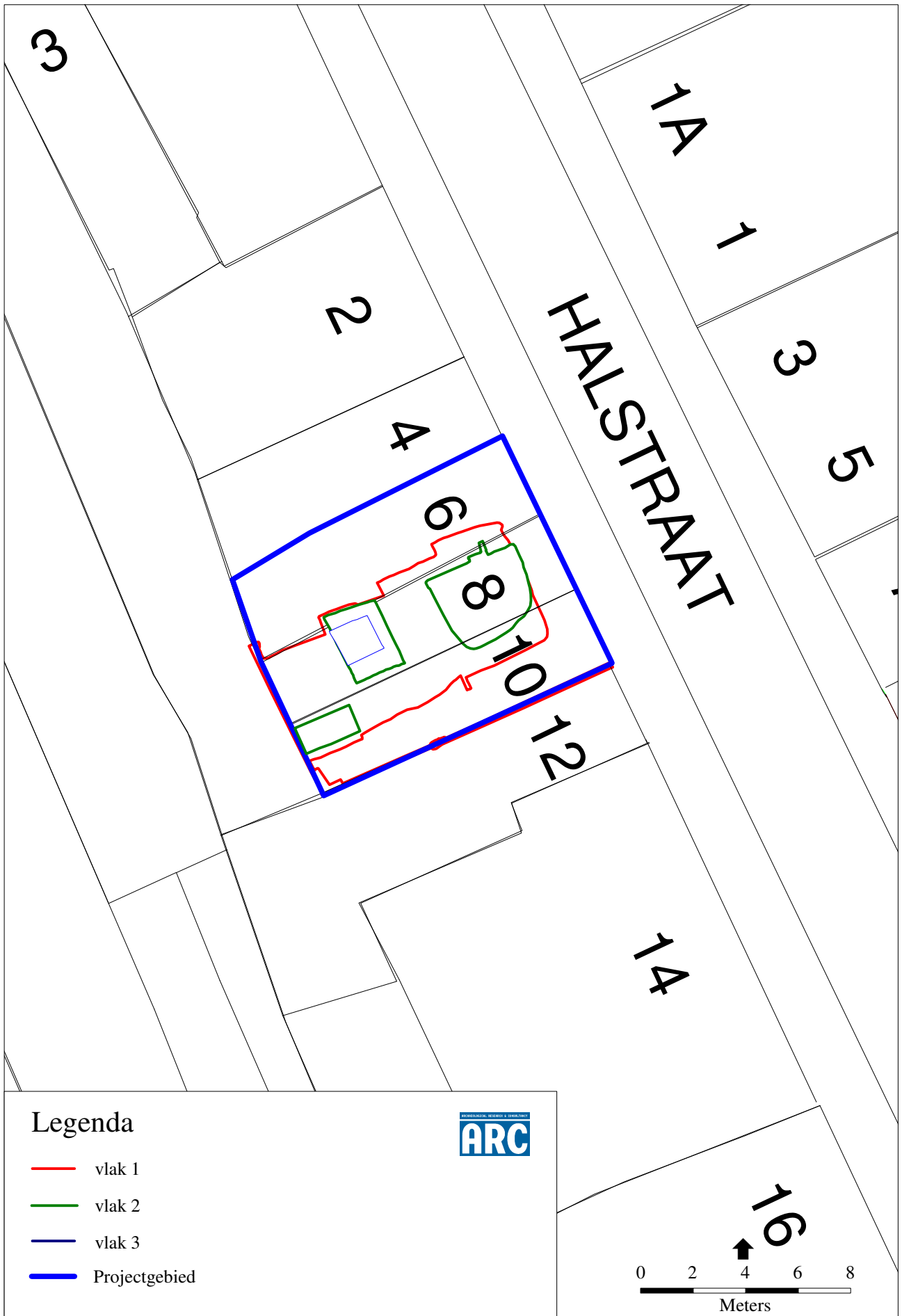
1.6 Werkwijze

In het onderzoeksgebied bevonden zich nog vele restanten van de panden die hier tot voor kort hebben gestaan (kelders). Aangezien deze elementen behouden moesten blijven, werd besloten iedere ruimte afzonderlijk te onderzoeken. In de praktijk kwam dit erop neer dat binnen de ruimten met de minikraan een aantal vlakken werd aangelegd, totdat het vaste zand werd bereikt. Het aantal aangelegde vlakken binnen de afzonderlijke ruimtes bedroeg max. 3 (afb. 1.3). Het veldwerk is in

³Schriftelijke mededeling F.J.C. Peters, gemeente Breda.

⁴J.F. Dröge, 2005. Bouwhistorische verkenning Halstraat 6, 8 en 10 Breda.

eerste instantie uitgevoerd volgens de richtlijnen van het Bureau Cultureel Erfgoed van de gemeente Breda, deze gingen vóór de richtlijnen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA). De vlakken zijn getekend (schaal 1:50), gefotografeerd en de hoogte van de vlakken en de sporen/structuren ten opzichte van het NAP zijn bepaald. Vondsten zijn verzameld per vlak, vak en spoor. Uit een aantal sporen is een grondmonster genomen, conform de richtlijnen van het Bureau Cultureel Erfgoed van de gemeente Breda (zie het PvE). Vlakken, sporen en de stort zijn met de metaaldetector afgezocht. Ook is het muurwerk binnen het onderzoeksgebied opgemeten (5- of 10-lagenmaat) en is van iedere muur een baksteenmonster genomen. Hoewel in het PvE wordt vermeld dat er op het onderzoeksterrein zowel een lengte- als een breedteprofiel diende te worden gedocumenteerd, bleek dit in de praktijk niet haalbaar. Aan de oostrand van het terrein, langs de Halstraat, kon wel een groot deel van het (noord-zuid)profiel worden gedocumenteerd, maar op andere plaatsen slechts kleine profieldelen. Veiligheidseisen beperkten verder het archeologisch onderzoek. Zo moest er bij de aanleg van de vlakken min. 1 m afstand worden gehouden van de bestaande muren aan de noord-, west- en zuidkant van het terrein. Behalve deze 1 m afstand, diende bij de aanleg van de vlakken een helling van 45 graden te worden gehandhaafd. Na afloop van het onderzoek zijn de ruimtes weer opgevuld met stort.

Afbeelding 1.3. Puttenkaart met de verschillende vlakken. Kaart: M.C. Botermans.

2 Sporen en structuren

M.J.M. de Wit & M.C. Botermans

In het onderzoeksgebied zijn met name sporen uit de Nieuwe Tijd aangetroffen, die te relateren zijn aan de bebouwing die hier tot voor kort heeft bestaan. Het betreft muurwerk, uitbraaksleuven, kelders – waaronder een kolenkelder, beerkelder, pekelbak en waterkelder –, vloeren, ophogingslagen, trappen en een waterput. Daarnaast zijn onder deze nieuwtijdse bewoning oudere sporen aangetroffen, zoals drie paalsporen in de zuidwesthoek van het onderzoeksterrein, die dateren uit de Late Middeleeuwen (13e – 14e eeuw) en zich in het vaste zand bevonden. In deze paragraaf worden de sporen en structuren in het onderzoeksgebied per vlak besproken, waarbij vlakken 2 en 3 samen worden genomen, aangezien vlak 3 alleen de verdiepte waterput betreft. Daarnaast worden de gedocumenteerde profielen beschreven.

2.1 Vlakken

2.1.1 Vlak 1

Het eerste vlak bestaat met name uit de muren van de kelders. Hierbinnen bevinden zich her en der vloeren, bestaande uit zowel tegels als bakstenen (afb. 2.1). Aan een aantal van deze ruimtes is een functie te verbinden (afb. 2.2). Zo moet de ruimte in de zuidwesthoek een beerkelder zijn geweest (sporen 16 en 9), te oordelen naar de vulling. Aan de noordzijde van het vlak zijn in het midden twee ruimtes aanwezig die mogelijk kunnen worden beschouwd als waterkelder (sporen 23 en 24) en pekelbak (sporen 12 en 13). Het muurwerk van spoor 8 maakte deel uit van de kolenkelder. Aan de ruimte ten oosten van de beerkelder kan geen functie worden verbonden. Het oostelijk deel van de vulling van deze ruimte bestaat uit een tegelvloer (spoor 66), de westelijke uit een aslaag (spoor 21) en verbrand zand (spoor 34). De muurresten ten oosten van de kelders, sporen 39 en 45, kunnen wellicht beschouwd worden als restanten van de oude voorgevels van de huizen die op de percelen hebben bestaan.

Ten oosten van deze muurresten bevindt zich een verstoorde laag (spoor 35) met plaveisel (sporen 37, 38 en 56; afb. 2.3). Dit plaveisel betreft vermoedelijk straatplaveisel en kan volgens het Bureau Cultureel Erfgoed gemeente Breda dateren uit

de 16e eeuw.¹ Wellicht is dit plaveisel nog ouder, getuige de vondst van laatmiddeleeuws grijsbakkend aardewerk in het plaveisel (vnr. 77), hoewel het bouw materiaal dat in en bij het plaveisel is aangetroffen een datering heeft tussen 1600 – 1800. Sporen 37 en 56 bestaan uit breuksteen en spoor 38 uit natuursteen.

Uit deze gegevens (de locatie van oude voorgevels en plaveisel) kan opgemaakt worden dat de gevels van de bebouwing ter plaatse in de 16e eeuw een stuk westelijk kunnen hebben gelegen dan nu het geval is.

2.1.2 Vlakken 2 en 3

Na het weghalen van de vloeren in de verschillende kelderruimtes, is op een aantal plekken een dieper vlak gedocumenteerd, vlak 2 (afb. 2.4). In dit vlak zijn in de zuidwesthoek, onder de vloer van de beerkelder (spoor 9 in vlak 1), drie paalkuilen aangetroffen (sporen 18 t/m 20). De paalkuilen hebben een diameter die varieert tussen de 15 – 20 cm en liggen op regelmatige afstand van elkaar (ca. 1,10 m).

Daarnaast zijn kuilen en uitbraaksleuven aangetroffen. Bij het wegbreken van spoor 11 in vlak 1 werd bovendien een ronde waterput aangetroffen (spoor 26). De waterput heeft een diameter van 1,10 m en dateert uit de periode 1600 – 1800. In vlak 3 is te zien dat de waterput is opgemetseld uit baksteen en nog water voerde (afb. 2.5).

2.2 Profielen

De onderkelderde nieuwtijdse huizen die op de percelen Halstraat 6 – 10 hebben gestaan, hebben een deel van de oorspronkelijke bodemopbouw van het terrein aangetast. Onder het keldercomplex is echter her en der een deel van de oorspronkelijke bodemopbouw aanwezig. Uit profielopnames blijkt dat zich onder het keldercomplex en de ophogingslagen op bepaalde plekken nog delen van een podzolprofiel bevinden. Tijdens het onderzoek zijn drie profielen gedocumenteerd (zie afb. 2.1 en 2.6). Het belangrijkste aspect dat de profielen laten zien, is dat zich onder de nieuwtijdse kelders en andere sporen een oude bouwvoor bevindt (spoor 901), met daaronder een deel van een redelijk onverstoord bodemprofiel, bestaande uit een uitgeloopte laag (spoor 902), een restant B-horizont (spoor 903) en het vaste zand, de C-horizont. Onder de kelders bevinden zich ook kuilen die door de oude bouwvoor heen zijn gegraven, zoals te zien is in profiel pw2, spoor 67. In dit spoor werd overigens een deel van een paardenskelet aangetroffen (zie paragraaf Faunaresten, hoofdstuk 3). Ook zijn in het oostprofiel, dat tegen de Halstraat aan ligt, drie paalkuilen zichtbaar (sporen 910 t/m 912). De paalkuilen hebben uiteenlopende dieptes en een onderlinge afstand van ca. 65 cm. Ze waren opgevuld met mortel en doen recent aan.

¹Mondelinge mededeling H. de Kievith.

Legenda

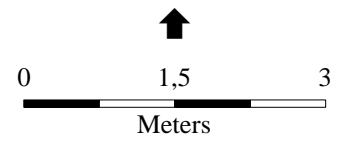
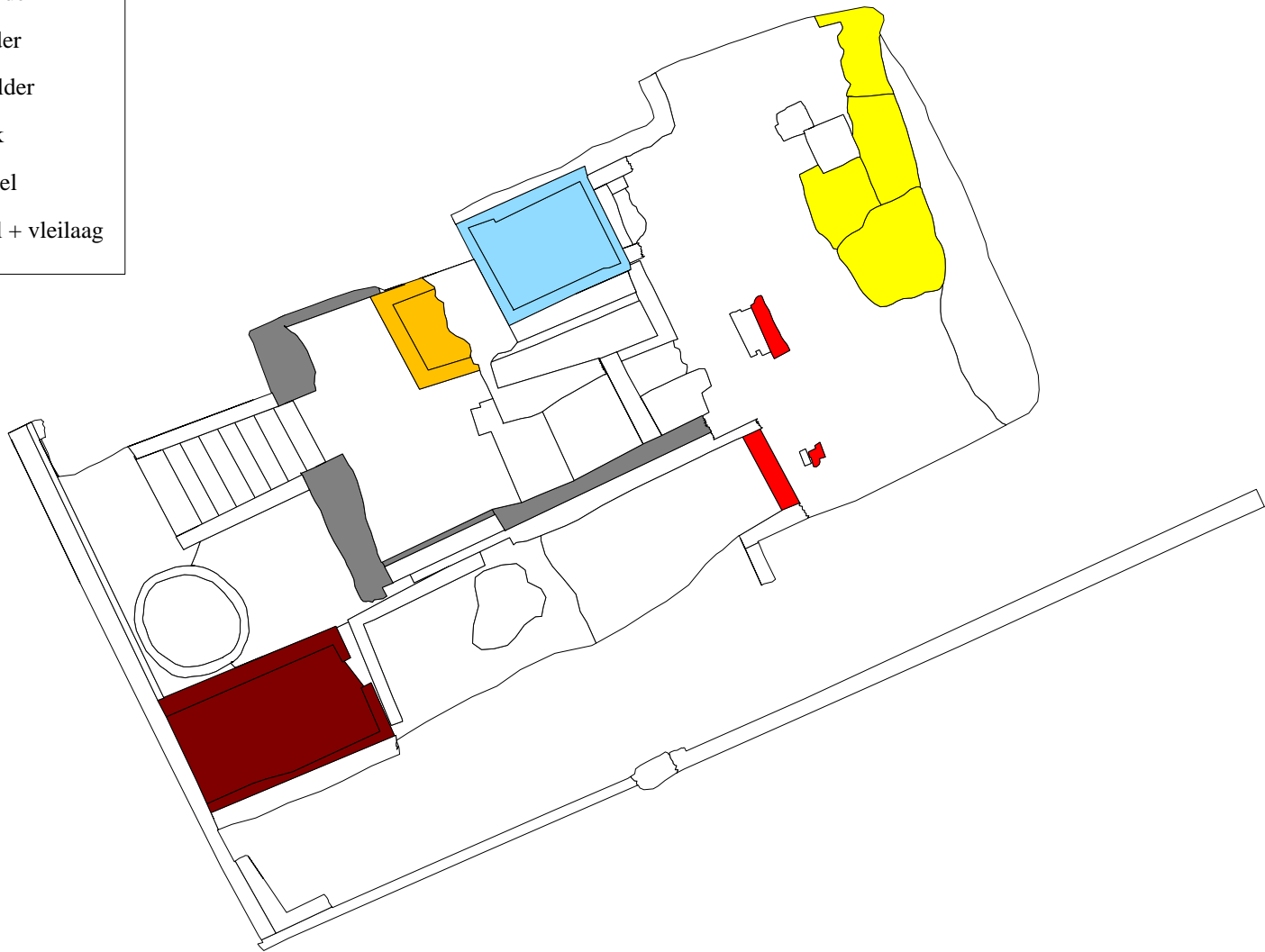
Muur	Uitsteek muur
Trap	Vleilaag
Vloer	Uitbraaksleuf?
Plaveisel	Recente verstering
Dorpel, natuursteen	Verstoorde laag
Verbrand zand	Profiel aanduiding
Verbrand, aslaag	

Afbeelding 2.1. Aangetroffen sporen in vlak 1 en locaties van gedocumenteerde profielen. Kaart: B. Schomaker.

Legenda

- Kolenkelder
- Beerkelder
- Waterkelder
- Pekelbak
- Voorgevel
- Plaveisel + vleilaag

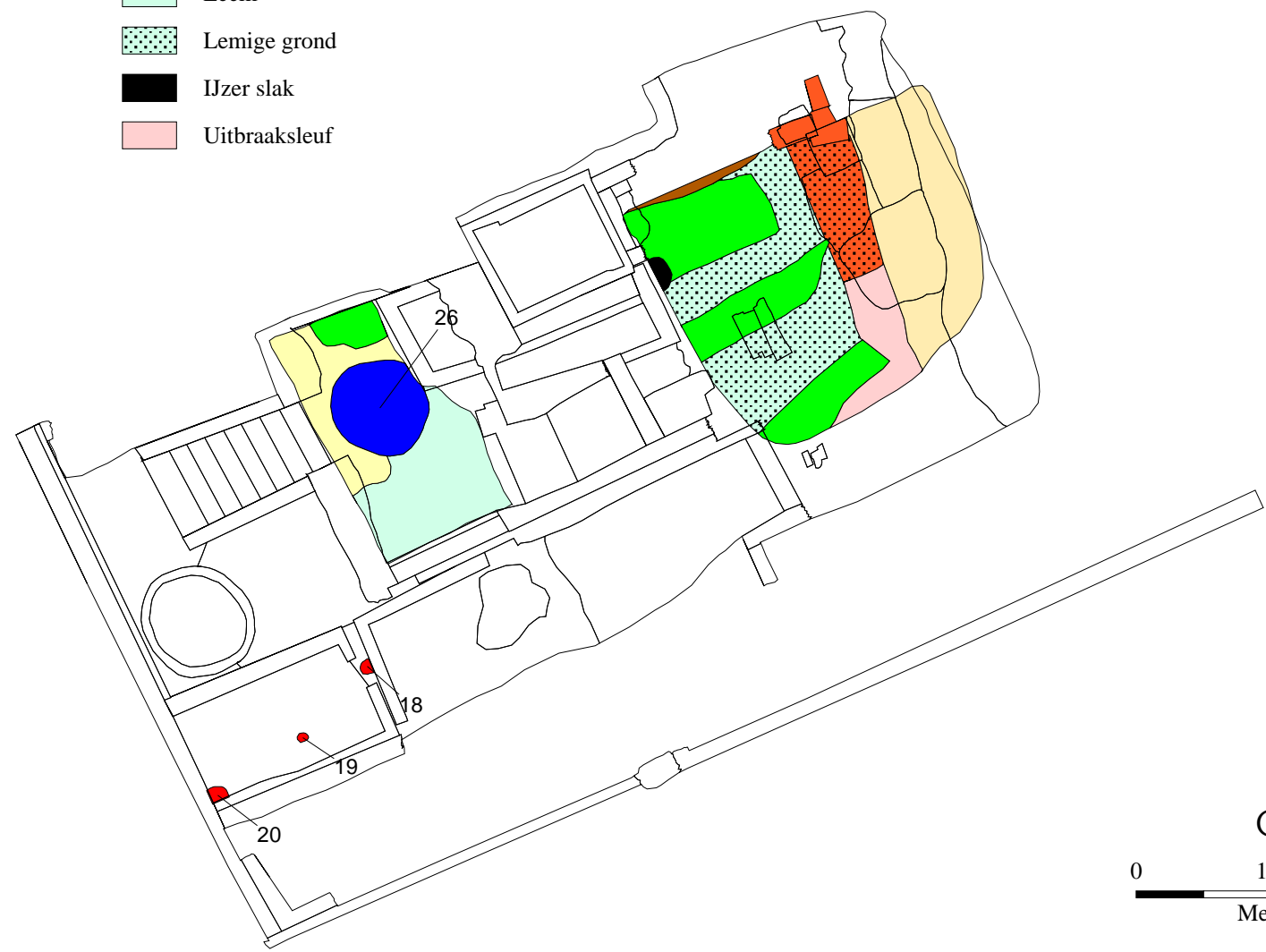
Afbeelding 2.2. Functies van de verschillende aangetroffen ruimtes en sporen. Kaart: B. Schomaker.

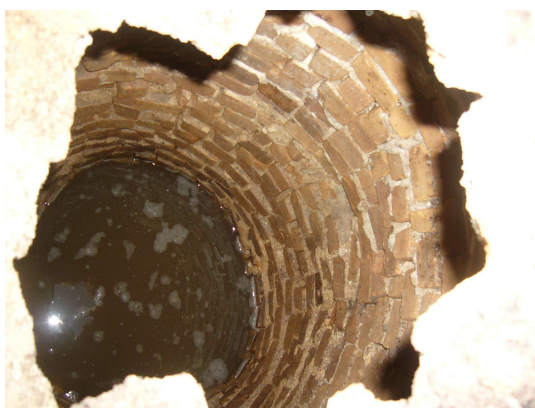
Afbeelding 2.3. Plaveisel in vlak 1 (sporen 37 en 38). Foto: M.J.M. de Wit.

Legenda

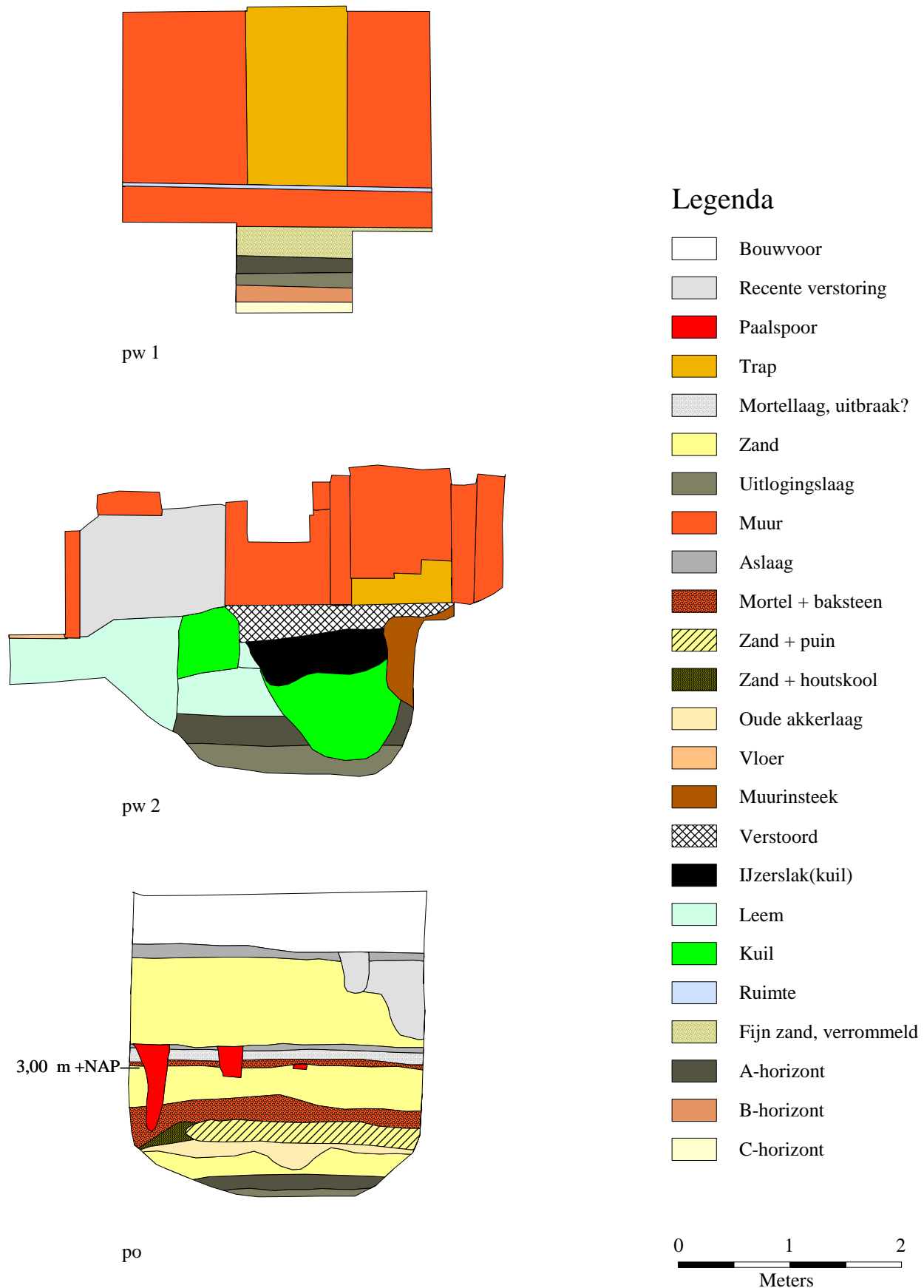
Paalspoor	Muurinsteek
Waterput	C-horizont
Kuil	Leem
Muur	Lemige grond
Muuruitbraak	IJzer slak
Bruin zand	Uitbraaksleuf

Afbeelding 2.4. Aangetroffen sporen in vlak 2 (kleur), geplot onder de sporen in vlak 1 (blanco). Kaart: B. Schomaker.

Afbeelding 2.5. Waterput (spoor 26) in vlak 2 (boven) en in vlak 3 (onder). Foto's: M. Essink.

Afbeelding 2.6. Profielen (pw1 en pw2 = westprofielen, po = oostprofiel). Kaart: B. Schomaker.

3 Vondstmateriaal

Tijdens het onderzoek zijn aardewerk, glas, bouwmetaal, natuursteen, metaal, pijpstaal, dierlijk botmateriaal en botanische resten aangetroffen. Deze vondstcategorieën zijn gedetermineerd en worden hieronder beschreven.

3.1 Aardewerk en bouwmetaal

M.J.M. de Wit

Tijdens het onderzoek is een grote hoeveelheid aardewerk en bouwmetaal aangetroffen. Het aardewerk betreft grotendeels nieuwwetijds materiaal, met een kleine component laatmiddeleeuws materiaal (zie bijlage 3). Het bouwmetaal kan uitsluitend in de Nieuwe Tijd gedateerd worden (zie bijlage 4). Het aardewerk en het bouwmetaal is gedetermineerd door J.J. Lenting.

Het aardewerk is voornamelijk aangetroffen op de vloeren en in de vullingen van de verschillende nieuwwetijdse ruimtes (beerkelder, waterkelder). Dit betreft vrijwel zonder uitzondering nieuwwetijds materiaal. Vaak bevindt zich in één spoor, zoals bijvoorbeeld de beerkelder, materiaal uit de gehele Nieuwe Tijd, vanaf 1600 tot in de 19e of zelfs 20e eeuw. Het oudste laatmiddeleeuwse materiaal, dat dateert uit de 13e – 14e eeuw, bestaat uit grijsbakkend aardewerk (o.a. Elmpter waar) en is aangetroffen in één van de onder de nieuwwetijdse bebouwing gelegen paalgaten (spoor 20, vnr. 8) en in een laag op hetzelfde niveau van de paalsporen (spoor 25, vnr. 19). Het overige laatmiddeleeuwse materiaal heeft een iets latere datering en is aangetroffen aan de straatkant van het onderzoeksgebied, bij de aanleg van de vlakken daar en in het straatplaveisel (spoor 38, vnr. 77).

Het bouwmetaal bestaat uit zowel bakstenen als dakleij, wand- en vloertegels en plavuizen. Afgezien van vnr. 81 – een fragment van een daktegel die mogelijk later als speelschijf is gebruikt en die is aangetroffen bij de aanleg van het vlak – is al het materiaal afkomstig van en uit de nieuwwetijdse bebouwing. Het materiaal is zowel uit de Nieuwe Tijd A (ca. 1550 – 1600) als uit de 19e – 20e eeuw afkomstig.

Afbeelding 3.1. Pijpenkop van dubbelconisch type. Foto: L. de Jong

3.2 Pijpaarde en glas

J. Schoneveld

Onder het vondstmateriaal bevinden zich twee pijpenkoppen, één fragment van een pijpenkop en fragmenten van pijpenstelen. Deze zijn alle vervaardigd uit pijpaarde, afgezien van één pijpenkop die van porselein gemaakt is. Uiteraard vallen pijpenkoppen uitsluitend in de Nieuwe Tijd te dateren. Na het wassen en drogen van het materiaal, is het gewogen en is het aantal fragmenten en gewicht per vondstnummer bepaald. Het materiaal is als één geheel bekeken, waarbij getracht is soort en datering van de verschillende vondsten te bepalen.

De pijpenkoppen van pijpaarde betreffen één pijpenkop van het dubbelconische type en één pijpenkop met een trechtervormig model. De dubbelconische ketel heeft een merkwaardig uitkragende ketelopening (afb. 3.1). De pijpensteeltjes zijn alle onversierd. De porseleinen pijp betreft het ketelfragment van een Hollandse doorrooker en wordt gedateerd in de Nieuwe Tijd C (1875 – 1900). Hij is wit van kleur en heeft een wapenmotief in groen, bruin en oranje. Het complex is zo klein dat er geen conclusies aan verbonden kunnen worden.

3.3 Faunaresten

H. Buitenhuis

Tijdens de opgraving is een klein aantal dierlijke resten gevonden. In een kuil zijn resten van één volwassen paard gevonden. Dit was een deelskelet van enkele wervels en ribben, en de linker en rechter voorpoot van scapula tot en met radius/ulna. Uit de lengtematen van scapula, humerus en radius kan worden afgeleid dat dit dier een schofthoogte van ca. 140 cm had (Von den Driesch & Boessneck 1974). De resten zijn licht geelbruin van kleur en niet of weinig verweerd. Er zijn geen snij-

aantal	niet bepaald	groot zoog- dier	varken	paard	schaap	schaap/geit	rund	vis	totaal
cranium	–	1	–	–	–	–	–	–	1
maxilla	–	–	–	–	–	2	1	–	3
mandibula	–	–	1	–	2	–	1	–	4
scapula	–	–	2	–	–	–	–	–	2
humerus	–	–	–	–	1	–	1	–	2
metacarpus	–	–	–	–	3	–	1	–	4
pelvis	–	–	–	1	–	–	–	–	1
tibia	–	–	–	–	–	–	1	–	1
metatarsus	–	–	–	–	1	–	–	–	1
vertebra lumbales	–	–	–	–	–	–	1	–	1
costa	–	–	–	–	–	–	3	–	3
niet gedet.	2	5	–	–	–	–	–	–	7
wervels e.a.	–	–	–	–	–	–	–	4	4
totaal	2	6	3	1	7	2	9	4	34

Tabel 3.1. Overzicht van de aantallen aangetroffen faunaresten.

of slachtsproten aangetroffen, waardoor de doodsoorzaak niet kan worden vastgesteld. Aangenomen wordt dat het deelskelet in de Nieuwe Tijd is begraven. Naast dit deelskelet zijn nog 34 andere resten met een totaal gewicht van 1097 gram gevonden (tabel 3.1 en 3.2). Deze resten zijn gevonden tussen de muren en op de stenen vloeren die uit de Nieuwe Tijd dateren. De resten zijn hoogstwaarschijnlijk afvalmateriaal.

De meeste resten zijn afkomstig van rund. Eén metacarpus is afkomstig van een individu met een schofthoogte van ca. 124 cm (Matolcsi 1970). Daarnaast zijn resten van paard, varken en schaap gevonden. Twee metacarpi van schaap wijzen op dieren met schofthoogtes van 52 en 65 cm (Teichert 1975). De vier resten van vis zijn een grote wervel en een kieuwdeksel, vermoedelijk van kabeljauw, en twee ribfragmenten. Een niet nader bepaald zeer klein fragment was volledig gecalcineerd.

Vijf fragmenten vertonen bewerkingssporen. In een scapula van varken werd in de fossa subscapularis een scherp snijspoor gevonden. Dit lijkt geen slachtspoor. In een bijna complete metacarpus van schaap is een doorboring aan de ventrale zijde gevonden. Deze bewerking kan ertoe hebben gediend merg te winnen, maar kan ook een aanzet zijn geweest om van het bot een werktuig te maken. Van rund zijn een onderkaak, een rib en een wervel doorgehakt. Dit lijken typische slachtsproten. Ook is een kleine knoop van been gevonden.

Het lijkt niet mogelijk enige conclusies te trekken omtrent de betekenis van deze resten. Er is geen of weinig context en het aantal is gering. Alle resten zijn afkomstig van volwassen dieren. Wel is het aantal bewerkingssporen relatief hoog, hetgeen er op kan wijzen dat bot in deze periode als grondstof nog van belang is geweest.

gewicht (gr)	niet bepaald	groot zoog- dier	varken	paard	schaap	schaap/geit	rund	vis	totaal
cranium	–	0,7	–	–	–	–	–	–	0,7
maxilla	–	–	–	–	–	48	12,1	–	60,1
mandibula	–	–	1	–	36,1	–	162,5	–	199,6
scapula	–	–	55,1	–	–	–	–	–	55,1
humerus	–	–	–	–	20,4	–	202,6	–	223
metacarpus	–	–	–	–	56,7	–	182	–	238,7
pelvis	–	–	–	61,3	–	–	–	–	61,3
tibia	–	–	–	–	–	–	87,6	–	87,6
metatarsus	–	–	–	–	18,3	–	–	–	18,3
vertebra lumbales	–	–	–	–	–	–	57,7	–	57,7
costa	–	–	–	–	–	–	83,8	–	83,8
niet gedet.	0,1	6,5	–	–	–	–	–	–	6,6
wervels e.a.	–	–	–	–	–	–	–	1,2	1,2
totaal	0,1	7,2	56,1	61,3	131,5	48	788,3	1,2	1093,7

Tabel 3.2. Overzicht van de gewichten van de aangetroffen faunaresten.

3.4 Natuursteen

J.R. Veldhuis

Bij de opgraving zijn in totaal 19 stenen met een gezamenlijk gewicht van 3870,2 gram verzameld. Deze stenen bestaan uit kalkzandstenen, kleistenen, kwartsiti-sche zandstenen en één klein stukje leisteen. Uit de analyse van het materiaal bleek dat geen van deze stenen antropogeen is bewerkt of gebruikt. Eén van de kalkzandstenen leek een afslag te betreffen, maar dit is naar alle waarschijnlijkheid niet antropogeen, maar natuurlijk. Ook het leisteenfragment is niet antropogeen gebruikt (dakpan of schrijfbord).

3.5 Botanische macroresten

M. Schepers

Inleiding

Tijdens het onderzoek te Breda Halstraat zijn twee monsters (vondstnummers 17 & 54) genomen voor macrobotanische analyse. Het monster met vondstnummer 17 is afkomstig van een vloerniveau; het monster met vondstnummer 54 komt uit de oude bouwvoor (spoor 901; zie paragraaf 2.2). Naast de grondmonsters zijn ook handmatig enkele botanische resten uit de beerkelder verzameld (monster 2). Deze monsters kunnen mogelijk antwoord geven op de in de inleiding geformuleerde onderzoeksvragen die betrekking hebben op voedselvoorziening of plantengroei in de omgeving.

Werkwijze

De twee monsters waren erg klein van volume. De monsters zijn gezeefd over vier zeven, met maaswijdtes van 2, 1, 0,5 en 0,25 mm. Het zeefresidu is vervolgens onder een stereomicroscopie onderzocht waarbij determineerbare plantenresten zijn geselecteerd. Deze plantenresten zijn vervolgens gesorteerd en gedetermineerd. Ook de handmatig verzamelde resten zijn gesorteerd en gedetermineerd.

Resultaten

Beide grondmonsters bevatten weinig determineerbare plantenresten. De antropogene component in de resten was echter evident. Beide monsters bevatten zowel vijg (*Ficus carica*) als braam (*Rubus fruticosus*). Van de braam werden in monster 17 ongeveer tachtig pitjes aangetroffen, in monster 54 twaalf. De aantallen voor de vijg in monster 17 en 54 zijn respectievelijk 20 en 1. Verder werd in monster 17 nog een verkoold exemplaar van wikke aangetroffen, maar de determinatie op soortniveau is hiervan onzeker. Waarschijnlijk gaat het om de smalle wikke (*Vicia sativa* ssp. *nigra*). Andere wilde planten die zijn aangetroffen zijn de beklierde duizendknoop (*Persicaria lapathifolia*), schapenzuring (*Rumex acetosella*), (plat) beemdgras (*Poa* cf. *compressus*) en slechts tot op geslachtsniveau determineerbare exemplaren van een nachtschadeachtige (*Solanum* sp.) en wikke (*Vicia* sp.). Van al deze soorten werd slechts 1 exemplaar aangetroffen. De handmatig verzamelde resten bestonden vooral uit pruimenpitten (*Prunus domestica*). Omdat pruimen doorgaans niet met pit en al verorberd worden, zijn de pruimenpitten hier vermoedelijk als afval ingegooid. Daarnaast werd nog een druivenpit (*Vitis vinifera*) en een bramenpitje aangetroffen. Opmerkelijk in de handverzamelde monsters is een vruchtje van de vijg. Zo'n vruchtje is nog geen millimeter groot en is dan waarschijnlijk ook meegelift met de andere handverzamelde resten. De economische planten en hun context zijn samengevat in tabel 3.3.

Conclusie

De botanische resten uit Breda leveren te weinig resten op om verregaande uitspraken te kunnen doen over dan wel het voedselgebruik, dan wel de plantengroei in de omgeving. Alhoewel braam een plant is die in Nederland wild voorkomt, kan

monster	wp	spoor	context	inhoud
2	1	21	vloer beerkelder	braam / druif / pruim / vijg
17	1	42	vloer	braam / druif
54	1	901	oude bouwvoor	braam / vijg

Tabel 3.3. Context en antropogene component van de botanische resten.

gezien de context en de zeer beperkte aanwezigheid van andere wilde planten wel gesteld worden dat deze bramenpitten afkomstig zijn van bramen die opzettelijk door de mens verzameld en gegeten zijn. De vijgenboom kan in Nederland alleen maar vruchten ontwikkelen in beschermde condities als kassen of sterk beschutte binnentuinen en is dus een overduidelijke cultuurindicator. De mogelijkheid tot vruchtzetting geldt slechts voor een paar variëteiten van de vijg. Het is dan ook goed mogelijk dat de vijg van elders ingevoerd is.

4 Conclusie

M.J.M. de Wit

Op basis van de resultaten van het onderzoek kan een aantal onderzoeksvragen worden beantwoord, zoals deze zijn gesteld in het Programma van Eisen (PvE; zie paragraaf 1.4):

6 *Zijn er nederzettingssporen op het terrein aanwezig en welke datering hebben zij?*

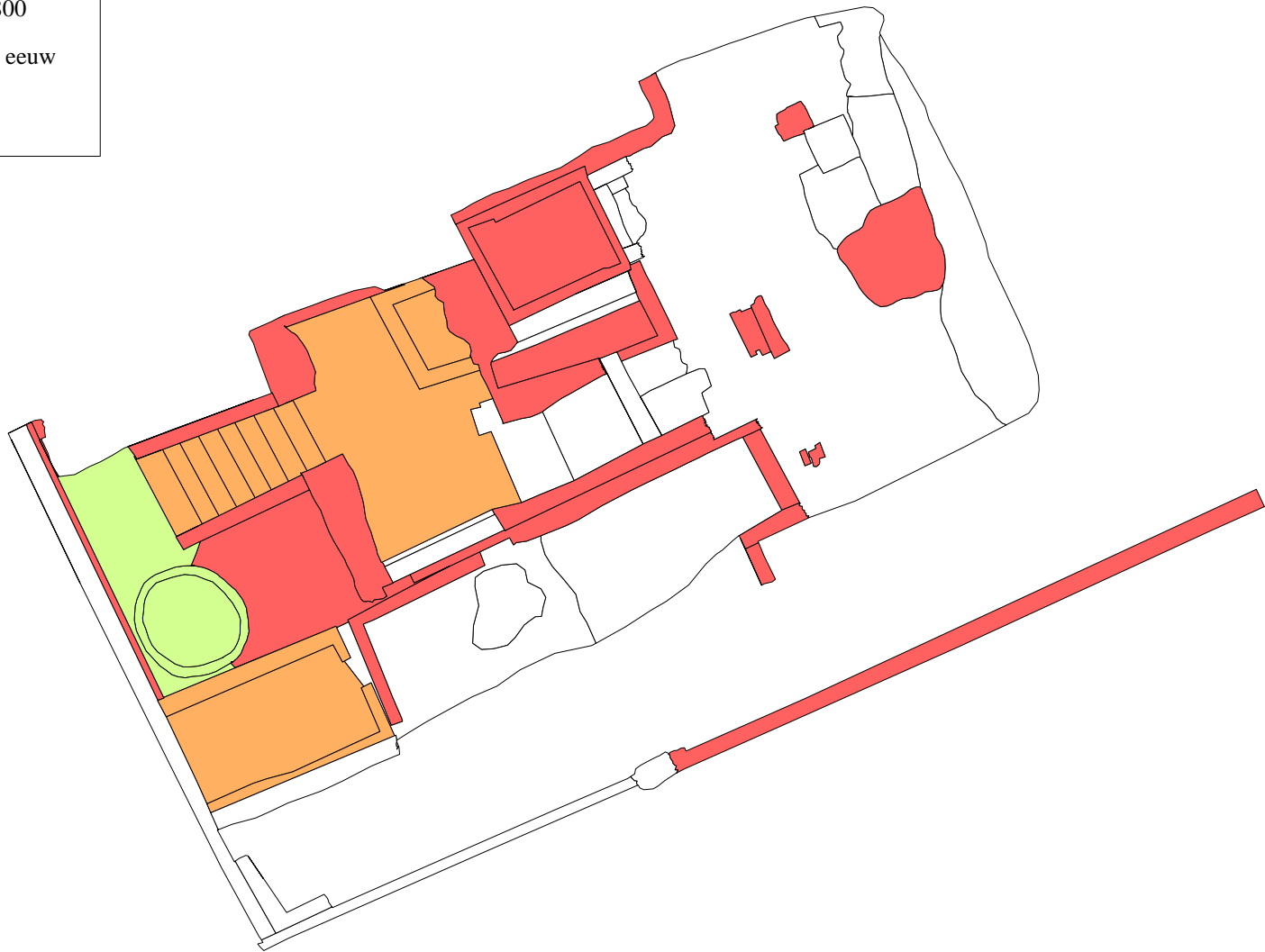
Op het onderzoeksgebied is onder de nieuwtijdse bebouwing een klein aantal paalsporen aangetroffen die kunnen dateren uit de Late Middeleeuwen (sporen 18 t/m 20 in vlak 2). Het betreft drie palen die op regelmatige afstand van elkaar staan en een diameter hebben tussen de 15–20 cm. In één van de paalgaten en in een laag op hetzelfde niveau van de paalsporen (spoor 25) is laatmiddeleeuws grijsbakkend aardewerk aangetroffen dat dateert uit de 13e–14e eeuw. Het betreft het oudste vondstmateriaal dat tijdens het onderzoek is aangetroffen.

11 *Wat is de aard, omvang, datering van de kelders onder de huidige bebouwing?*

In vlak 1 is een groot aantal muur- en vloerresten gevonden van onder de gesloopte bebouwing gelegen kelderruimtes. Ook zijn twee trappen gevonden. Van een deel van de ruimtes is bekend waar ze voor dienden, nl. beerkelder, waterkelder, pekelbak en kolenkelder. De beerkelder heeft een afmeting van 150×min. 210 cm, de waterkelder is 150×120 cm, de pekelbak heeft een breedte van 120 cm en de kolenkelder is min. 210 cm lang. Van de grote ruimte direct ten oosten van de beerkelder is geen functie bekend. In deze ruimte zijn op de vloer brandsporen aangetroffen. Aan de hand van het bouwmetaal kunnen het aangetroffen muurwerk en de vloeren worden ingedeeld in drie verschillende fasen (afb. 4.1). De jongste sporen betreffen uiteraard de recente sporen aan de westkant van het onderzoeksgebied. In de fase daarna, die kan worden gedateerd in de 18e–20e eeuw, horen de trap, beerkelder, pekelbak en de vloer voor de trap (spoor 11) thuis. Alle overige resten kunnen vermoedelijk geplaatst worden tussen ca. 1550–1800, dit geldt ook voor de gemetselde waterput die onder spoor 11 ligt. Het lijkt erop dat er ergens in de 18e–20e eeuw een verbouwing heeft opgetreden, waarbij de waterput is gedempt, er een vloer overheen is gelegd en ook de trap, pekelbak en beerkelder zijn gemetseld.

Legenda

- 1550 - 1800
- 18e - 20e eeuw
- Recent

Afbeelding 4.1. Overzicht van de middels het bouw materiaal in drie fasen te dateren sporen en ruimtes. Kaart: B. Schomaker.

- 12 *Welke bouwhistorische/archeologische waarde hebben de kelders?*
 Zie boven. De gegevens over de bouwhistorie die het archeologisch onderzoek heeft opgeleverd (fasering, verbouwing) vullen zowel het historisch onderzoek als het onderzoek dat door Dröge Bureau voor Bouwhistorie is uitgevoerd aan. De meeste muur- en vloerresten dateren uit de periode 1550–1800, wat de constatering van het bouwhistorisch onderzoek dat een deel van het houtskelet van Halstraat 6 en 8 uit de tweede helft van de 16e eeuw dateert, kan bevestigen. Ook het historisch onderzoek gaat uit van een eerste bebouwing op het onderzoeksgebied omstreeks de tweede helft van de 16e eeuw (paragraaf 1.5). De sporen 36 en 46 in vlak 1 geven de driedeling van het gebied aan (Halstraat 6 en 8 hadden tot voor de sloop dezelfde kap).
- 13 *Zijn er sporen van verkaveling in het terrein, en zo ja wat is de aard en de wijze van aanleg van de verkaveling (sloten, greppels, afrastering, etc.)?*
 De kavelsporen die zijn aangetroffen bestaan uit twee muurrestanten, die de grens vormden tussen zowel Halstraat 6 en 8 (spoor 36) en Halstraat 8 en 10 (spoor 46).
- 15 *Welke relatie is er te leggen tussen de perceelgrenzen en de vroegste kadasterkaarten?*
 Zie boven. Aan de hand van de kadasterkaart uit 1824 blijkt dat het terrein in drie delen was opgesplitst. Halstraat 6 en 8 hadden tot voor kort dezelfde kap, maar deze twee panden hadden destijds ieder hun eigen perceel. Het kavel Halstraat 10 had toen, in 1824, al zijn huidige omvang. Deze driedeling is ook te zien in de resultaten van het archeologisch onderzoek.
- 16 *Waarvoor zijn de kavels gebruikt?*
 De kavels waren in de periode vóór ca. 1550–1600 waarschijnlijk niet bebouwd, getuige het podzolprofiel onder de ophogingslagen bestemd voor de latere bebouwing (achtererf van Ridderstraat 1 ('De Clock')?). De drie laatmiddeleeuwse paalsporen kunnen niet direct aan een gebouw o.i.d. worden gerelateerd. Ongeveer halverwege de 16e eeuw worden de kavels bebouwd. De gevels van deze bebouwing hebben in eerste instantie verder naar het westen gelegen, verder van de huidige Halstraat af. Getuige de vondst van plaveisel grensden de gevels wel aan de straat. Later zijn de gevels naar voren gezet.
- 17 *Komen er in het gebied sporen van paden, wegen en voor en welke relatie hebben deze tot het onderzoeksgebied?*
 Aan de oostkant van het onderzoeksgebied is plaveisel aangetroffen, bestaande uit een vleilaag (spoor 51) met daarop straatplaveisel bestaande uit breuksteen en natuursteen (sporen 37 en 38). Het plaveisel ligt in een verstoorde laag (spoor 35). Het plaveisel kan mogelijk in verband worden gebracht met sporen 45 en 39, restanten van oude voorgevels, die iets ten westen van het plaveisel liggen.
- 18 *Wat is de relatie tussen de gebouwen en de diverse elementen van de infrastructuur?*
 Zie boven. De gevels van de gebouwen lagen eerder verder van de huidige straat af en zijn later naar voren (naar het oosten) verplaatst.

5 Samenvatting

M.J.M. de Wit

Op percelen 6 t/m 10 in de Halstraat te Breda wordt, na afbraak van de oude bebouwing, nieuwbouw gerealiseerd. Aangezien de Halstraat deel uitmaakt van de historische binnenstad van Breda en een hoge archeologische waarde heeft, was archeologisch onderzoek noodzakelijk en is het plangebied onderzocht middels een archeologische opgraving.

De Halstraat wordt aan de zuidkant begrensd door de omwalling/stadsmuur en de Oude Vest, de begrenzing van de middeleeuwse stad. In de eerste helft van de 16e eeuw werd een wijk aangelegd buiten de Oude Vest. Om deze wijk een verbinding met de stad te geven was een nieuwe straat nodig. Dit werd de Halstraat, die vermoedelijk in 1535/1536 werd aangelegd. Op basis van het (bouw)historisch onderzoek wordt halverwege de 16e eeuw het plangebied voor het eerst bebouwd. Op de kadastrale minuut van 1824 is te zien dat het onderzoeksgebied uit drie percelen bestond, terwijl Halstraat 6 en 8 later dezelfde kap deelden.

In het onderzoeksgebied zijn met name sporen uit de Nieuwe Tijd aangetroffen, die te relateren zijn aan de oude bebouwing, bestaande uit muurwerk, uitbraaksleuven, kelders – waaronder een kolenkelder, beerkelder, pekelbak en waterkelder –, vloeren, ophogingslagen, trappen en een waterput. De bebouwing dateert op basis van het bouw materiaal grotendeels uit de periode 1550 – 1800. Een aantal elementen (trap, beerkelder, pekelbak en de vloer voor de trap) is van jongere datering, nl. 18e – 20e eeuw. De driedeling in het onderzoeksgebied is te zien aan de hand van een aantal muurresten. Aan de oostkant van het onderzoeksgebied is een restant van oud straatplaveisel gevonden. Onder deze nieuwtijdse bewoning zijn een paar oudere sporen aangetroffen, nl. drie paalsporen, die dateren uit de Late Middeleeuwen (13e – 14e eeuw) en zich in het vaste zand bevonden. Ook bevinden zich onder de nieuwtijdse bebouwing delen van een podzolprofiel en een oude bouwvoor.

Mogelijk was het onderzoeksgebied vóór de bebouwing in de tweede helft van de 16e eeuw niet bebouwd geweest, getuige het podzolprofiel onder de ophogingslagen, en kan het deel hebben uitgemaakt van het achtererf van Ridderstraat 1 ('De Clock'), zoals in het historisch onderzoek wordt gesuggereerd. Te oordelen naar het aangetroffen straatplaveisel hebben de gevels van de nieuwtijdse bebouwing in een eerder stadium verder van de huidige Halstraat afgelegen en zijn deze later naar voren (naar het oosten) verplaatst.

Literatuur

- Driesch, A. von den & J. Boessneck, 1974. Kritische Anmerkungen zur Widerristhöhenberechnung aus Längenmaßen vor- und frühgeschichtlicher Tierknochen. *Säugetierkundliche Mitteilungen* 22, pp. 325–348.
- Matolcsi, J., 1970. Historische Erforschung der Körpergröße des Rindes auf Grund von Ungarischen Knochenmaterial. *Zeitschrift für Tierzucht und Züchtungsbiologie* 87, pp. 89–137.
- Teichert, M., 1975. Osteometrische Untersuchungen zur Berechnung der Widerristhöhe bij Schafen. In: A.T. Clason (ed.), *Archaeozoological studies*. Amsterdam, pp. 51–69.

Bijlage 1 Sporenlijst

werkput	vlak	spoor	spoortype	aardspoor	aardlaag	opmerking
0	0	0	administratief	–	–	
1	0a	0	aardlaag	–	laag	
1	0a	21	administratief	–	–	
1	0a	35	administratief	–	–	
1	0a	42	administratief	–	–	
1	1	2	aardspoor	muur	–	
1	1	3	aardspoor	muur	–	
1	1	4	aardspoor	recent	–	
1	1	5	aardspoor	recent	–	
1	1	6	aardspoor	trap	–	
1	1	7	aardspoor	muur	–	
1	1	8	aardspoor	muur	–	
1	1	9	aardspoor	vloer	–	
1	1	10	aardspoor	vloer	–	
1	1	11	aardspoor	vloer	–	
1	1	12	aardspoor	muur	–	
1	1	13	aardspoor	vloer	–	
1	1	14	aardspoor	muur	–	
1	1	15	aardspoor	ruimte	–	
1	1	16	aardspoor	beerput	–	
1	1	17	aardspoor	muur	–	
1	1	21	herhaald	laag	–	
1	1	22	aardspoor	muur	–	
1	1	23	aardspoor	muur	–	
1	1	24	aardspoor	ruimte	–	
1	1	29	aardspoor	muur	–	
1	1	32	aardspoor	muur	–	
1	1	33	aardspoor	muur	–	
1	1	34	aardlaag	–	laag	
1	1	35	herhaald	–	laag	
1	1	36	aardspoor	muur	–	
1	1	37	aardspoor	vloer	–	
1	1	38	aardspoor	vloer	–	
1	1	39	aardspoor	muur	–	
1	1	40	aardspoor	muur	–	
1	1	41	aardspoor	muur	–	
1	1	42	herhaald	vloer	–	
1	1	43	aardspoor	muur	–	
1	1	44	aardspoor	muur	–	
1	1	45	aardspoor	muur	–	
1	1	46	aardspoor	muur	–	
1	1	47	aardspoor	muur	–	
1	1	48	aardspoor	muur	–	
1	1	49	aardspoor	muur	–	
1	1	50	aardspoor	muurinsteek	–	
1	1	51	aardlaag	–	laag	
1	1	52	aardlaag	–	laag	
1	1	53	aardlaag	–	laag	
1	1	54	aardspoor	trap	–	
1	1	55	aardspoor	muur	–	
1	1	56	aardspoor	vloer	–	
1	1	57	aardspoor	vloer	–	

werkput	vlak	spoor	spoorstype	aardspoor	aardlaag	opmerking
1	1	66	aardspoor	vloer	–	
1	1	70	recent	recent	–	
1	1	72	aardspoor	recent	–	
1	1a	0	administratief	–	–	
1	1a	11	administratief	–	–	
1	1a	28	administratief	–	–	
1	2	18	aardspoor	paalgat	–	
1	2	19	aardspoor	paalgat	–	
1	2	20	aardspoor	paalgat	–	
1	2	25	aardlaag	–	laag	
1	2	26	aardspoor	waterput	–	
1	2	27	aardspoor	kuil	–	
1	2	28	aardspoor	laag	–	zandlaag
1	2	58	aardspoor	muur	–	
1	2	59	aardspoor	muur	–	
1	2	60	aardlaag	–	laag	
1	2	61	aardspoor	kuil	–	
1	2	62	aardspoor	MU	–	
1	2	63	aardlaag	–	laag	
1	2	64	aardspoor	kuil	–	
1	2	65	aardlaag	–	laag	
1	2	67	aardspoor	kuil	–	
1	2	68	aardlaag	–	laag	
1	2	69	aardlaag	–	laag	
1	2	71	aardspoor	muurinsteek	–	
1	3	30	aardspoor	waterput	–	
1	3	31	aardlaag	–	C-horizont	
1	po	52	herhaald	–	laag	
1	po	65	herhaald	–	laag	
1	po	901	aardlaag	–	bouwvoor	
1	po	902	aardlaag	–	laag	
1	po	904	aardlaag	–	laag	
1	po	905	aardlaag	–	laag	
1	po	906	recent	recent	–	
1	po	907	recent	recent	–	
1	po	908	aardlaag	–	laag	
1	po	909	aardlaag	–	laag	
1	po	910	aardspoor	paalgat	–	
1	po	911	aardspoor	paalgat	–	
1	po	912	aardspoor	paalgat	–	
1	po	913	aardlaag	–	laag	
1	po	914	aardlaag	–	laag	
1	po	915	aardlaag	–	laag	
1	po	916	aardlaag	–	laag	
1	po	917	aardlaag	–	laag	
1	po	918	aardlaag	–	akkerlaag	
1	pw	35	herhaald	–	laag	
1	pw	36	herhaald	muur	–	
1	pw	40	herhaald	muur	–	
1	pw	41	herhaald	muur	–	
1	pw	43	herhaald	muur	–	
1	pw	44	herhaald	muur	–	
1	pw	46	herhaald	muur	–	
1	pw	47	herhaald	muur	–	

werkput	vlak	spoor	spoor type	aardspoor	aardlaag	opmerking
1	pw	54	herhaald	trap	–	
1	pw	60	herhaald	–	laag	
1	pw	66	herhaald	vloer	–	
1	pw	68	herhaald	–	laag	
1	pw	69	herhaald	–	laag	
1	pw	70	herhaald	–	laag	
1	pw	71	herhaald	muurinsteek	–	
1	pw	901	herhaald	–	bouwvoor	
1	pw	902	herhaald	–	laag	
1	pwa	6	herhaald	trap	–	
1	pwa	8	herhaald	muur	–	
1	pwa	11	herhaald	ruimte	–	
1	pwa	28	herhaald	–	C-horizont	
1	pwa	31	herhaald	–	C-horizont	
1	pwa	901	herhaald	–	bouwvoor	
1	pwa	902	herhaald	–	laag	
1	pwa	903	aardlaag	–	laag	

Bijlage 2 Vondstenlijst

vondstnr.	werkput	vlak	spoor	vulling	vondsttype	monsterinhoud	vondstinhoud	opmerking
07BINV000001	1	1	9	1	vondst	–	mix	
07BINV000002	1	1	9	2	vondst	–	mix	
07BINV000003	1	1	10	2	vondst	–	mix	
07BINV000004	1	1	11	1	vondst	–	mix	
07BINV000005	1	1	13	1	vondst	–	glas	
07BINV000006	1	1	16	1	vondst	–	bouwmateriaal	
07BINV000007	1	1	17	1	vondst	–	bouwmateriaal	
07BINV000008	1	2	20	1	vondst	–	aardewerk	
07BINV000009	1	1	21	2	vondst	–	aardewerk	
07BINV000010	1	1	6	1	vondst	–	bouwmateriaal	
07BINV000011	1	1	7	1	vondst	–	bouwmateriaal	
07BINV000012	1	1	11	2	vondst	–	bouwmateriaal	
07BINV000013	1	1	13	1	vondst	–	bouwmateriaal	
07BINV000014	1	1	8	1	vondst	–	bouwmateriaal	
07BINV000015	1	1	2	1	vondst	–	bouwmateriaal	
07BINV000016	1	1	24	1	vondst	–	mix	
07BINV000017	1	0a	42	1	monster	zadenmonster	–	
07BINV000018	1	1a	11	2	vondst	–	glas	
07BINV000019	1	2	25	1	vondst	–	aardewerk	
07BINV000020	1	2	27	1	vondst	–	mix	
07BINV000051	1	1	23	1	vondst	–	bouwmateriaal	
07BINV000052	1	3	30	1	vondst	–	bouwmateriaal	
07BINV000053	1	1	32	1	vondst	–	bouwmateriaal	
07BINV000054	1	pw	901	1	monster	zadenmonster	–	oude bouwvoor?
07BINV000055	1	0a	35	1	vondst	–	aardewerk	
07BINV000056	1	0a	35	1	vondst	–	metaal	
07BINV000057	1	0a	42	1	vondst	–	aardewerk	
07BINV000058	1	1	43	1	vondst	–	mix	
07BINV000059	1	0a	42	1	vondst	–	bouwmateriaal	
07BINV000060	1	1	36	1	monster	monster algemeen	–	mortelmonster
07BINV000061	1	1	36	1	vondst	–	bouwmateriaal	
07BINV000062	1	1	44	1	monster	monster algemeen	–	mortelmonster
07BINV000063	1	1	41	1	vondst	–	bouwmateriaal	
07BINV000064	1	1	45	1	monster	monster algemeen	–	mortelmonster
07BINV000065	1	1	45	1	vondst	–	bouwmateriaal	
07BINV000066	1	1	46	1	monster	monster algemeen	–	mortelmonster
07BINV000067	1	1	46	1	vondst	–	bouwmateriaal	
07BINV000068	1	1	48	1	monster	monster algemeen	–	mortelmonster
07BINV000069	1	1	48	1	vondst	–	bouwmateriaal	
07BINV000070	1	1	44	1	monster	monster algemeen	–	mortelmonster
07BINV000071	1	1	44	1	vondst	–	bouwmateriaal	
07BINV000072	1	1	39	1	monster	monster algemeen	–	mortelmonster
07BINV000073	1	1	39	1	vondst	–	bouwmateriaal	
07BINV000074	1	1	49	1	monster	monster algemeen	–	mortelmonster
07BINV000075	1	1	49	1	vondst	–	bouwmateriaal	
07BINV000076	1	1	56	1	vondst	–	bouwmateriaal	
07BINV000077	1	1	38	1	monster	monster algemeen	–	mortelmonster
07BINV000078	1	1	37	1	vondst	–	bouwmateriaal	
07BINV000079	1	1	42	1	vondst	–	bouwmateriaal	
07BINV000080	1	1	57	1	vondst	–	bouwmateriaal	
07BINV000081	1	1a	0	1	vondst	–	mix	

vondstnr.	werkput	vlak	spoor	vulling	vondsttype	monsterinhoud	vondstinhoud	opmerking
07BINV000082	1	1a	0	1	vondst	–	mix	
07BINV000083	1	2	63	1	vondst	–	aardewerk	
07BINV000084	1	2	58	2	vondst	–	aardewerk	
07BINV000085	1	pw	60	4	monster	houtschoolmonster	–	
07BINV000086	1	2	58	1	vondst	–	bouwmateriaal	
07BINV000087	1	2	59	1	monster	monster algemeen	–	mortelmonster
07BINV000088	1	2	59	1	monster	monster algemeen	–	mortelmonster
07BINV000089	1	2	59	1	vondst	–	bouwmateriaal	
07BINV000090	1	2	67	1	vondst	–	mix	

Bijlage 3 Bijlage aardewerk

vondstnr.	volgnr	put	vlak	vak	spoor	aard spoor	baksel	vorm	type/ productiepl.	R	B	H	W	D	aantal	mai	kleur	versiering	geglazuurd engobe	datering	opmerkingen
1	1	1	1	0	9	beerkelder	roodbakkend	voorraadpot	–	–	–	–	2	–	2	2	bruin	–	loodglazuur, geheel	1700–1800, NTB	
1	2	1	1	0	9	beerkelder	faience	bord	Delft	–	–	–	1	–	1	1	wit	blauwe bloemmotief	tinglazuur, geheel	1700–1750, NTB	
1	3	1	1	0	9	beerkelder	porselein	closetpot	Maastricht?	–	–	–	1	–	1	1	wit	–	loodglazuur, geheel	1950–2000, NTC	
2	1	1	1	0	9	beerkelder	steengoed	kruik	Frechen	–	1	5	1	–	7	1	bruin	baardmansmasker	ijzerengobe, zoutglazuur, buitenzijde	1650–1675, NTB	standvlak, eenvoudig gemodeleerde masker
2	2	1	1	0	9	beerkelder	steengoed	kruik	Rearen	–	1	–	1	–	2	1	l. bruin	–	ijzerengobe, zoutglazuur, buitenzijde	1600–1650, NTA	standvlak
2	3	1	1	0	9	beerkelder	steengoed	kruik	Rearen	–	–	–	1	–	1	1	bruin	–	ijzerengobe, zoutglazuur, geheel	1600–1650, NTA	
2	4	1	1	0	9	beerkelder	porselein	bord	China	1	–	–	–	–	1	1	blauw	onderglazuur Wan-Li motief	–	1600–1650, NTA	
2	6	1	1	0	9	beerkelder	faience	bord	Delft	7	–	–	–	–	7	5	wit	–	tinglazuur, geheel	1675–1800, NTB	
2	7	1	1	0	9	beerkelder	faience	bord	Delft	2	–	–	–	–	2	1	wit/blauw	in blauw: cirkel, stermtief	tinglazuur, geheel	1700–1750, NTB	
2	8	1	1	0	9	beerkelder	faience	bord	Delft	4	2	–	–	–	6	4	wit/blauw	in blauw bloemmotieven	tinglazuur, geheel	1700–1750, NTB	
2	9	1	1	0	9	beerkelder	faience	bord	Delft	2	–	–	–	–	2	1	wit/blauw	in blauw, rood en groen bloemmotieven	tinglazuur, geheel	1750–1800, NTB	
2	10	1	1	0	9	beerkelder	faience	kopje	Delft	1	1	–	–	–	2	1	wit/blauw	in blauw bloemmotieven	tinglazuur, geheel	1725–1775, NTB	
2	11	1	1	0	9	beerkelder	witbakkend	pot	–	–	–	–	2	–	2	1	geel	–	loodglazuur, geheel	1700–1800, NTB	
2	12	1	1	0	9	beerkelder	witbakkend	pot	–	–	–	–	1	–	1	1	groen	–	koperoxide met loodglazuur, g	1850–1925, NTC	
2	13	1	1	0	9	beerkelder	roodbakkend	kan	–	–	2	–	–	–	2	2	bruin	–	loodglazuur, geheel	1650–1700, NTB	standring, lintoor
2	14	1	1	0	9	beerkelder	roodbakkend	pispot	–	–	1	–	–	–	1	1	bruin	–	loodglazuur, buitenzijde	1650–1700, NTB	
2	15	1	1	0	9	beerkelder	roodbakkend	grape	–	1	2	–	–	–	3	2	bruin	–	loodglazuur, geheel	1650–1700, NTB	pootjes, worstoor, 1 scherf beroet
2	16	1	1	0	9	beerkelder	roodbakkend	steelkom	–	6	–	–	3	–	11	5	bruin	–	loodglazuur, geheel	1650–1700, NTB	pootjes, zwaluwstaartsteel
2	17	1	1	0	9	beerkelder	roodbakkend	oorkom	–	3	3	–	–	–	6	3	bruin	–	loodglazuur, binnenzijde	1650–1700, NTB	horizontale oor, 1 scherf beroet
2	18	1	1	0	9	beerkelder	roodbakkend	schaal	–	2	–	–	–	–	2	2	bruin	–	loodglazuur, binnenzijde	1650–1700, NTB	1x standvlak
2	19	1	1	0	9	beerkelder	roodbakkend	vuurtest	–	–	–	–	1	–	1	1	bruin	–	loodglazuur, geheel	1700–1800, NTB	
2	20	1	1	0	9	beerkelder	roodbakkend	pot?	–	–	–	–	6	–	6	5	bruin	–	loodglazuur, binnenzijde/geheel	1600–1800, NTB	
2	21	1	1	0	9	beerkelder	roodbakkend	vergietschaal	–	2	–	–	–	–	2	1	bruin	–	loodglazuur, geheel	1650–1700, NTB	
2	22	1	1	0	9	beerkelder	roodbakkend	pot	–	1	–	–	–	–	1	1	d. bruin	–	loodglazuur met mangaanoxide, geheel	1700–1750, NTB	
2	23	1	1	0	9	beerkelder	roodbakkend	kom	Dwoberg?	–	1	–	–	–	1	1	geel/groen	–	loodglazuur met engobe, binnenzijde	1650–1700, NTB	standring beroet
2	24	1	1	0	9	beerkelder	roodbakkend	oorkom	Friesland	–	1	–	–	–	1	1	geel	doordraaitechniek versiering	loodglazuur met engobe, binnenzijde	1700–1750, NTB	standring
2	25	1	1	0	9	beerkelder	roodbakkend	bord	Friesland	2	–	–	1	–	3	1	geel	doordraaitechniek versiering	loodglazuur met engobe, binnenzijde	1700–1750, NTB	standvlak
2	26	1	1	0	9	beerkelder	roodbakkend	bord	Nederrijn	1	–	–	–	–	1	1	bruin	veertechniek versiering	loodglazuur met engobe, binnenzijde	1700–1750, NTB	standvlak
3	1	1	1	0	10	vloer	steengoed	kruik	Rearen	–	–	–	4	–	4	3	bruin	–	ijzerengobe, zoutglazuur, buitenzijde	1600–1650, NTA	
3	1	1	1	0	10	vloer	witbakkend	grape	–	–	1	–	–	–	1	1	oranje	–	loodglazuur met mangaanstippen, binnenzijde	1600–1650, NTA	pootje beroet
3	2	1	1	0	10	vloer	roodbakkend	kan	–	–	–	–	3	–	3	2	bruin	–	loodglazuur, buitenzijde	1600–1650, NTA	
3	3	1	1	0	10	vloer	roodbakkend	grape	–	–	–	–	3	–	3	3	bruin	–	loodglazuur, binnenzijde	1600–1650, NTA	pootje
3	4	1	1	0	10	vloer	roodbakkend	pispot	–	–	1	–	–	–	1	1	bruin	–	loodglazuur, binnenzijde	1600–1650, NTA	standring
3	5	1	1	0	10	vloer	roodbakkend	oorkom	–	1	–	–	–	–	1	1	groen	–	loodglazuur met koperoxide, binnenzijde	1600–1650, NTA	standring

vondstnr.	volgnr	put	vlak	vak	spoor	aard spoor	baksel	vorm	type/ productiepl.	type/ productiepl.					aantal	mat	kleur	versiering	geglazuurd engobe	datering	opmerkingen
										R	B	H	W	D							
3	6	1	1	0	10	vloer	roodbakkend	oorkom	–	1	–	–	–	–	1	1	bruin	–	loodglazuur, binnenzijde	1600–1650, NTA	horizontale oor
3	7	1	1	0	10	vloer	roodbakkend	bord	N-Hollands	1	–	–	–	–	1	1	bruin	slibversierd, binnenzijde	loodglazuur met koperoxide, binnenzijde	1600–1650, NTA	
3	8	1	1	0	10	vloer	roodbakkend	vetvanger	–	–	1	–	–	–	1	1	bruin	–	loodglazuur, binnenzijde	1600–1650, NTA	
3	9	1	1	0	10	vloer	roodbakkend	vergietschaal	–	1	–	–	–	–	1	1	bruin	–	loodglazuur, binnenzijde	1600–1650, NTA	
3	10	1	1	0	10	vloer	roodbakkend	pot	–	2	–	–	–	–	2	2	bruin	–	loodglazuur, binnenzijde	1600–1650, NTA	
3	11	1	1	0	10	vloer	roodbakkend	deksel	–	–	–	–	–	–	1	1	bruin	–	loodglazuur, bovenkant	1600–1650, NTA	horizontale oor
4	1	1	0	0	11	vloer	steengoed	kruik	–	–	–	–	–	–	1	1	bruin	–	leemengobe met zoutglazuur, buitenzijde	2000–2007, NTC	compleet, indruk: 1/2 liter HMH
8	1	1	2	0	20	paalgat	grijsbakkend	schotel	–	1	–	–	–	–	1	1	d. grijs	–	–	1300–1400, LMEB	licht geprofileerde rand
8	2	1	2	0	20	paalgat	grijsbakkend	pot	Elmpteware	–	–	–	1	–	1	1	d. grijs	–	–	1300–1400, LMEB	
9	1	1	1	0	21	laag	roodbakkend	schotel	–	1	–	–	1	–	2	1	rood	–	loodglazuur, binnenzijde	1600–1650, NTA	
16	1	1	1	0	24	waterkelder	steengoed	mineraalwaterkruik	Westerwald	2	2	–	6	–	10	3	bruin-rood	–	zoutglazuur, buiten- en binnenzijde	1775–1800, NTB	deel van stempels zichtbaar. 2x stempel: 1 N. KAN 1x stempel: ..LT.. (SELTERS?)
16	2	1	1	0	24	waterkelder	steengoed	drinkbeker	Westerwald	–	–	–	1	–	1	1	grijs-blauw	blauwe beschildering, buitenzijde	zoutglazuur, geheel	1725–1750, NTB	
16	3	1	1	0	24	waterkelder	steengoed	pot	Duitsland	1	–	–	–	–	1	1	bruin	–	zoutglazuur, buitenzijde	1700–1800, NTB	
16	4	1	1	0	24	waterkelder	roodbakkend	pot	Tegelen	–	1	–	–	–	1	1	d. bruin	–	loodglazuur, mangaanoxide, buitenzijde/geheel	1700–1800, NTB	standring
19	1	1	2	0	25	laag	grijsbakkend	pot	–	–	–	–	2	–	2	2	d. grijs	–	–	1300–1400, LMEB	
20	1	1	2	0	27	kuil	roodbakkend	stoofpot	–	3	13	–	6	–	22	1	bruin	–	loodglazuur, binnenzijde	1650–1700, NTB	verticale worstoren, pootjes
55	1	1	0a	0	35	verstoorde laag	steengoed	kruik	Rearen	–	–	–	3	–	3	2	bruin	–	zoutglazuur	1500–1550, NTA	later sterk verbrand
55	2	1	0a	0	35	verstoorde laag	roodbakkend	pispot	–	–	1	–	–	–	1	1	l. bruin	–	, buitenzijde	1550–1600, NTA	
55	3	1	0a	0	35	verstoorde laag	roodbakkend	pot	–	–	–	–	1	–	1	1	rood	–	loodglazuur, geheel	1600–1650, NTA	
57	1	1	0a	0	42	verstoorde laag	roodbakkend	pispot	–	–	–	–	4	–	4	1	bruin	–	loodglazuur, geheel	1600–1650, NTA	standring
58	1	1	1	0	43	muur	grijsbakkend	pot	–	–	–	–	1	–	1	1	grijs	–	–	1350–1500, LMEB	
59	1	1	0a	0	42	aanleg vlak	steengoed	kruik	Rearen	–	–	–	1	–	1	1	bruin	–	zoutglazuur	1500–1550, NTA	
77	1	1	1	0	38	straatplaveisel	grijsbakkend	pot	–	–	–	–	1	–	1	1	grijs	–	–	1350–1500, LMEB	
81	1	1	1a	1	0	aanleg vlak	grijsbakkend	pot/kan	–	1	–	–	3	–	4	4	grijs	–	–	1350–1500, LMEB	
81	2	1	1a	1	0	aanleg vlak	steengoed	kruik	Rearen	–	–	–	1	–	1	1	bruin	–	zoutglazuur, ijzeroxide, buitenzijde/geheel	1500–1550, NTA	
81	3	1	1a	1	0	aanleg vlak	steengoed	kruik	Duitsland	–	–	–	1	–	1	1	d. bruin	–	zoutglazuur, buitenzijde	1400–1500, LMEB	
81	4	1	1a	1	0	aanleg vlak	steengoed	kruik	Langerwehe	–	–	–	1	–	1	1	bruin	radstempel, buitenzijde	zoutglazuur, buitenzijde	1400–1500, LMEB	
81	5	1	1a	1	0	aanleg vlak	roodbakkend	grape	–	–	–	–	1	–	1	1	bruin	in ringeloor halve maan, buitenzijde schouder	sporadisch loodglazuur, buitenzijde	1400–1450, LMEB	
81	6	1	1a	1	0	aanleg vlak	roodbakkend	grape	–	1	2	–	3	1	7	6	bruin	vingertop indrukken, buiten onder rand	sporadisch loodglazuur, binnenzijde	1400–1500, LMEB	worstoor, 5 scherven beroet
82	1	1	1a	2	0	aanleg vlak	grijsbakkend	pot/kan	–	–	–	–	2	1	3	3	d. grijs	–	–	1400–1500, LMEB	oor
82	2	1	1a	2	0	aanleg vlak	steengoed	kruik	Duitsland	–	–	–	1	–	1	1	d. bruin	–	zoutglazuur, buitenzijde	1400–1500, LMEB	
82	3	1	1a	2	0	aanleg vlak	roodbakkend	grape	–	2	1	–	3	–	6	3	bruinrood	–	sporadisch loodglazuur, geheel	1400–1500, LMEB	beroet
83	1	1	2	0	63	laag	grijsbakkend	pot	–	–	–	–	1	–	1	1	grijs	–	–	1400–1500, LMEB	
84	1	1	2	0	58	muur	grijsbakkend	pot	–	–	–	–	1	–	1	2	grijs	–	–	1400–1500, LMEB	
84	2	1	2	0	58	muur	steengoed	drinkschaaltje	Siegburg	–	–	–	1	–	1	1	l. grijs	zoutglazuur, buitenzijde	–	1450–1500, LMEB	
84	3	1	2	0	58	muur	roodbakkend	grape	–	–	–	–	1	–	1	1	rood	–	sporadisch loodglazuur, binnenzijde	1400–1500, LMEB	

<i>vondstr.</i>	<i>volgnr</i>	<i>put</i>	<i>vlak</i>	<i>vak</i>	<i>spoor</i>	<i>aard spoor</i>	<i>baksel</i>	<i>vorm</i>	<i>type/ productiepl.</i>	<i>R</i>	<i>B</i>	<i>H</i>	<i>W</i>	<i>D</i>	<i>aantal</i>	<i>mai</i>	<i>kleur</i>	<i>versiering</i>	<i>geglazuurd engobe</i>	<i>datering</i>	<i>opmerkingen</i>
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	182	115	-	-	-	-	-

Bijlage 4 Bijlage bouw materiaal

vondstnr.	volgnr	put	vlak	vak	spoor	aard spoor	baksel materiaal	kleur	beschrijving	aantal	L (mm)	B (mm)	D (mm)	compleetheid	datering	opmerkingen
2	1	1	1	0	9	beerkelder	–	d. grijs	daklei	1	65,0	30,0	3,0	fragment	1600–1800, NTAB	
2	2	1	1	0	9	beerkelder	faience	bruin	wandtegel	1	130,0	130,0	8,0	fragment	1750–1850, NTB	schildpadmotief met tinglazuur
2	3	1	1	0	9	beerkelder	steengoed	okerkleurig	vloertegel	1	60,0	35,0	9,0	fragment	1950–2000, NTC	resten cement
2	4	1	1	0	9	beerkelder	–	l. grijs	mortelresten	1	50,0	40,0	5,0	fragment	NT	kalkmortelresten
3	1	1	1	0	10	vloer	vrij zacht	geel	baksteen	2	40,0	–	–	fragment	1600–1800, NTAB	
6	1	1	1	0	16	beerkelder	vrij hard	geeloranje	baksteen	2	150-155	80,0	35-38	compleet	1600–1800, NTAB	
7	1	1	1	0	17	muur	vrij hard	oranje gevlamd	baksteen	1	–	103,0	48,0	fragment	1600–1800, NTAB	
7	2	1	1	0	17	muur	vrij hard	oranje gevlamd	baksteen	1	–	125,0	55,0	fragment	1550–1600, NTAB	
10	1	1	1	0	6	trap	hard	d. rood	baksteen	1	220,0	105,0	5,0	compleet	1850–1950	kalkmortelresten en lange zijde pleisterwerk
11	1	1	1	0	7	muur	vrij zacht	rood	baksteen	1	160,0	80,0	40,0	compleet	1600–1800, NTAB	kalkmortelresten
12	1	1	1	0	11	vloer	vrij hard	rood	plavuis	1	230,0	230,0	25,0	compleet	1750–1850, NTB	onderkant en zijkanten kalkmortel
13	1	1	1	0	13	pekelbak	faience	bruin	wandtegel	2	133,0	133,0	7,0	fragmenten	1750–1930, NTBC	kalkmortelresten, schildpadmotief met tinglazuur
14	1	1	1	0	8	muur	vrij hard	oranje tot l. oranje	baksteen	1	175,0	85,0	43,0	compleet	1600–1800, NTAB	dikke laag kalkmortel, kopse kant pleisterlaag
15	1	1	1	0	2	muur	hard	geeloranje	baksteen	1	165,0	80,0	40,0	compleet	1600–1800, NTAB	dikke laag kalkmortel, kopse kant pleisterlaag
20	1	1	2	0	27	kuil	–	grijs	mortelresten	6	130,0	30,0	40,0	fragmenten	1600–1800, NTAB	5x mortel t.b.v. dichtsmeren dakpannen, 1x pleisterwerk
51	1	1	1	0	23	muur waterkelder	vrij hard	geel	baksteen	1	165,0	75,0	37,0	compleet	1600–1800, NTAB	resten kalkmortel
52	1	1	3	0	30	waterput	hard	geel	klinker (baksteen)	1	–	80,0	38,0	fragment	1600–1800, NTAB	resten kalkmortel
53	1	1	1	0	32	muur	vrij zacht	l. rood	baksteen	1	190,0	95,0	43,0	compleet	1600–1800, NTAB	zandige kalkmortelresten
59	1	1	1	0	42	vloer	hard	d. grijs	daktegel	1	80,0	60,0	13,0	fragment	1600–1800, NTAB	
59	2	1	1	0	42	vloer	leisteel	d. grijs	daklei	1	135,0	80,0	3,0	fragment	1600–1800, NTAB	twee kleine vierkante gaten
61	1	1	1	0	36	muur	vrij zacht	geeloranje	baksteen	1	180,0	90,0	45,0	fragment	1600–1800, NTAB	dikke laag kalkmortel
63	1	1	1	0	41	muur	vrij zacht	rood	baksteen	1	–	75,0	37,0	fragment	1600–1800, NTAB	resten kalkmortel
65	1	1	1	0	45	voorgevel	vrij zacht	rood	baksteen	1	170,0	80,0	40,0	compleet	1600–1800, NTAB	resten kalkmortel
67	1	1	1	0	46	muur	vrij zacht	rood	baksteen	1	170,0	80,0	38,0	compleet	1600–1800, NTAB	resten kalkmortel
69	1	1	1	0	48	muur	vrij zacht	rood	baksteen	1	170,0	80,0	40,0	compleet	1600–1800, NTAB	resten kalkmortel
71	1	1	1	0	44	muur	vrij zacht	l. oranje	baksteen	1	–	90,0	45,0	fragment	1600–1800, NTAB	dikke laag kalkmortel, kopse kant pleisterlaag
73	1	1	1	0	39	voorgevel	vrij zacht	oranje tot l. oranje	baksteen	1	170,0	85,0	42,0	compleet	1600–1800, NTAB	
75	1	1	1	0	49	muur	vrij hard	oranje tot l. oranje	baksteen	1	170,0	85,0	45,0	compleet	1600–1800, NTAB	dikke laag kalkmortel
76	1	1	1	0	36	muur	zacht tot hard	geel tot donker rood	baksteen	7	–	85-105	40-45	fragmenten	1600–1800, NTAB	2x kalkmortelresten
78	1	1	1	0	37	straatplaveisel	vrij hard	bruin tot d. rood	baksteen	1	–	100,0	52,0	fragment	1600–1800, NTAB	kalkmortelresten
78	2	1	1	0	37	straatplaveisel	vrij zacht	geeloranje	baksteen	1	–	100,0	45,0	fragment	1600–1800, NTAB	
79	1	1	1	0	42	vloer	vrij hard	d. oranje	plavuis	1	165,0	165,0	32,0	compleet	1600–1800, NTAB	onderkant en zijkanten kalkmortel
80	1	1	1	0	57	vloer	zacht tot hard	l. bruinoranje	baksteen	1	245,0	115,0	55,0	fragment	1550–1650, NTA	
81	1	1	1	1	0	aanleg vlak	vrij hard	rood	daktegel, later speelschijf?	2	80,0	70,0	20,0	fragmenten	1600–1800, NTAB	zijkanten afgeschuurd
83	1	1	2	0	63	laag	vrij zacht	bruin	baksteen	1	40,0	30,0	10,0	fragment	1500–1600, NTA	indrukken van strostengels
86	1	1	2	0	58	muur	vrij hard	d. geel	baksteen	1	245,0	105,0	55,0	compleet	1550–1650, NTA	kalkmortelresten
89	1	1	2	0	59	muur	vrij zacht	geeloranje	baksteen	1	205,0	95,0	50,0	gebroken	1600–1800, NTAB	

<i>vondstr.</i>	<i>volgnr</i>	<i>put</i>	<i>vlak</i>	<i>vak</i>	<i>spoor</i>	<i>aard spoor</i>	<i>baksel materiaal</i>	<i>kleur</i>	<i>beschrijving</i>	<i>aantal</i>	<i>L (mm)</i>	<i>B (mm)</i>	<i>D (mm)</i>	<i>compleetheid</i>	<i>datering</i>	<i>opmerkingen</i>
90	1	1	2	0	67	kuil	vrij hard	rood	daktegel	1	65,0	55,0	13,0	fragment	1600–1800, NTAB	loodglazuur resten